

INTERFERENȚE CULTURALE ÎN ANTROPONIMIA UCRAINENILOR DIN RONA DE SUS, MARAMUREȘ

CS III dr. Adelina Emilia MIHALI

Academia Română

Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” din Cluj-Napoca

Abstract. *This paper is a sociolinguistic analysis of first names dynamics in Rona de Sus, Maramureș County, a Ukrainian village in the north of Maramureș County, Romania, on the border with Ukraine. The aim of this paper is to illustrate the relationship between tradition and innovation at the anthroponymic level, the identification of the role of migration in the modernization of the onomasticon of Rona de Sus and to analyse the sociolinguistic mechanisms underlying the choice of names. The corpus of the paper consists of the names of children born between 1990–2000, extracted from the parish registers of baptized persons and from the Civil Status Registers. Births, which contain, especially after the year 2000, transcripts of birth certificates of children born abroad. Based on the interdisciplinary analysis of first names, this paper examines the change of Slavic names (Hafia, Liuba, Miroslava, Vasilena; Fedor, Miroslov, Serioja, Volodea) with Romanian and modern names (Alesia, Bianca, Denisa; Florin, Ionuț), the role of the hagionyms and the predominant types of names, according to structure, origin and semantics, the frequency of Ukrainian traditional names.*

Keywords: *anthroponymy, Ukrainian community, anthroponymic contact, first name, migration*

1. Introducere

Antroponimia reflectă, poate, cel mai bine schimbările survenite la nivel social, deoarece numele de persoană sunt în strânsă legătură cu mișcările de populație, cu limba vorbită într-o colectivitate, cu schimbările administrative etc., astfel încât cercetarea periodică a antroponimiei unei comunități poate dezvălui aspecte legate de mentalitatea, cultura și identitatea membrilor acesteia, precum și elemente ale contactului intercultural și lingvistic.

1.1. Aspecte teoretice

Actul de numire este, astfel, analizabil atât la nivel individual, cât și social, fiind influențat de aspecte lingvistice (limbă, respectiv statutul unei limbi în cadrul comunității) și non-lingvistice (religie, nivelul de educație al părinților, mișcările de populație, politici administrative etc.)¹. Numele, privit ca parte a culturii unui popor²,

¹ Vezi și Hasiyatu Abubakari, *Personal names in Kusaal: A sociolinguistic analysis*, în „Language & Communication”, 75 (2020), p. 23.

² „Names are a part of culture. Names always come about in the interaction between people and a language community as well as their environment. [...] On the other hand, names, being their own, unique elements of language, produce culture. Models can emerge and new names follow them” (Terhi

devine un indiciu al interacțiunilor socioculturale ale indivizilor, al schimbărilor de percepție ca urmare a contactului, direct sau mijlocit de mass-media, cu o nouă cultură. Alegerea numelui implică, pe de-o parte, așteptările părinților, care optează pentru un nume considerat benefic în dezvoltarea copilului (în special, în cadrul comunităților de emigranți/imigranți), și, pe de altă parte, asumarea sau negarea de către copil a identității etnice și culturale conturate prin antroponim³. Decizia părinților cu privire la numele ales pentru nou-născut este legată de dorința de diferențiere de restul comunității, dar și de cea de integrare într-un grup⁴, aspect evident în societatea contemporană când antroponimia este supusă unui proces de internaționalizare ca urmare a migrației și a globalizării⁵.

În acest context, cercetarea antroponimiei unei comunități poate evidenția aspecte legate atât de inovarea registrului antroponimic, cât și de mișcările de populație și consecințele lor la nivel onomastic, de interferențele culturale, precum și o imagine a modului în care grupul își asumă propria identitate.

Ainiala et alii, *Names in focus. An Introduction to Finnish Onomastics*. Translated by Leonard Pearl, Helsinki, Finnish Literature Society, 2016, p. 17).

³ Vezi și Emilia Aldrin, *Choosing a name = Choosing identity? Towards a theoretical framework*, în *Names in daily life. Proceedings of the XXIV International Congress of Onomastic Sciences*, Joan Tort i Donada, Montserrat Montagut i Montagut (eds.), Barcelona, Generalitat de Catalunya, 2014, p. 392–401; Emilia Aldrin, *Creating identities through the choice of first names*, în *Socio-onomastics: The pragmatics of names*, T. Ainiala & J. Östman (eds.), Amsterdam, John Benjamins, 2017, p. 45–68.

⁴ Vezi și Carmen Fernández Juncal, *Evolution of anthroponyms in an area of linguistic transition: A socio-onomastic study*, în „Names”, 66 (2), 2018, p. 85–86; Edlira Troplini (Abdurahmani), *Anthroponyms as (conventional or unconventional) parts in the development of language*, în *Proceedings of the Third International Conference on Onomastics “Name and Naming” Conventional/Unconventional in Onomastics, Baia Mare, September 1–3, 2015*, Oliviu Felecan (ed.), Cluj-Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut, 2015, p. 377;

⁵ Pentru o imagine a modernizării antroponimiei românești, vezi și Oliviu Felecan, *Antroponimia maramureșeană – între tradiție și modernitate*, în *Confluente lingvistice și filologice. Omagiu profesorului Nicolae Felecan la împlinirea a 70 de ani*, Oliviu Felecan, Daiana Felecan (eds.), Cluj-Napoca, Editura Mega, 2011, p. 395–410; Adelina Emilia Mihali, *Influences italiennes dans l’anthroponymie de la localité de Borșa (dép. de Maramureș, Roumanie)*, în *Actes du XXIXe Congrès international de linguistique et de philologie romanes (Copenhague, 1–6 juillet 2019)*, vol. 1, L. Schøsler. et J. Härmä (éds.) avec la collaboration de J. Lindschouw, Strasbourg, Société de Linguistique Romane/Éditions de linguistique et de philologie, 2021, p. 669–680; Adelina Emilia Mihali, *Changements anthroponymiques et migration: la commune de Certeze, au nord-ouest de la Roumanie*, în „Onoma”, 56 (2021), p. 87–149; Adelina Emilia Mihali, *Dinamica antroponimiei în contextul migrației: Borșa, jud. Maramureș, România*, în *Name and Naming. Proceedings of the Fifth International Conference on Onomastics: Multiculturalism in Onomastics, Baia Mare, September 3–5, 2019*, Oliviu Felecan, Alina Bugheșiu (eds.), Cluj-Napoca, Editura Mega, 2022, p. 197–212; Adelina Emilia Mihali, *Note de antroponimie. Localitatea Budești, jud. Maramureș*, în *Cultură și civilizație în Maramureș*, vol. XIII, Simion Iuga (coord.), Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2023, p. 239–251; Sorin Cristian Semeniuc, *Pragmatism în numirea copiilor, pe fondul migrației*, în *Cultură și identitate românească - Tendințe actuale și reflectarea lor în diaspora*, Ofelia Ichim, Luminița Botoșineanu, Daniela Butnaru, Marius-Radu Clim, Florin-Teodor Olariu și Elena Tamba (eds.), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013; Domnița Tomescu, *Dinamica denominației personale primare în antroponimia actuală*, în *Cercetări lingvistice. Omagiu doamnei profesoare Adriana Stoichițoiu Ichim*, D. V. Topală (ed.), Craiova, Editura Sitech, 2017, p. 292–309.

1.2. Date despre localitate

Atenția noastră s-a oprit asupra unei comune în care conviețuiesc trei etnii, ucraineni, români și maghiari, iar rata emigrării este ridicată.

Localitatea Rona de Sus (reședință de comună) formează, alături de satul Coștiui, comuna omonimă, situată în nordul jud. Maramureș, România, aproape de granița cu Ucraina. Atestată documentar din 1360, *possessio olachalis Felseurouna Stani filii Petri Olahy, Felseu Round*⁶, Rona de Sus a fost la origine, după cum indică o serie de documente istorice, o localitate românească.

În jurul anului 1500, Rona de Sus trece în proprietatea regală, fiind înglobată, din punct de vedere administrativ în domeniul regal cu reședința la Bocicoiu, domeniu în componența căruia intră mai multe sate ucrainene⁷. Este posibil ca, spre sfârșitul secolului al XV-lea, din aceste sate să pătrundă ucraineni în Rona de Sus, astăzi localitatea în discuție fiind cu precădere ucraineană⁸.

2. Metodologia cercetării

Studiul nostru se axează doar pe antroponimia localității Rona de Sus, deoarece aici este grupată comunitatea ucraineană, urmărind raportul dintre tradiție și inovație la nivel antroponimic. Corpusul lucrării este format din numele nou-născuților din intervalul 1990–2021, extrase din registrele parohiale cu botezați, coroborate cu cele excerptate din *Registrele de stare civilă. Nașteri*, care conțin, în special după anul 2000, transcrieri ale certificatelor de nașteri ale copiilor născuți în străinătate. Documentele consultate oferă și date referitoare la numele părinților, utile în analiza diacronică a antroponimiei zonale. Pentru a urmări motivațiile din spatele numelor, acolo unde a fost posibil, s-au inițiat discuții libere cu părinții sau cu membri ai familiilor acestora. Studiul încearcă să răspundă la întrebări referitoare la 1) dinamica preferințelor antroponimice în 1990–2021 în Rona de Sus, 2) tipurile predominante de nume, în funcție de structură, origine și semantică și 3) motivațiile

⁶ Coriolan Suci, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, vol. II, [București], Editura Republicii Socialiste România, 1968, p. 83.

⁷ Vezi și Ștefan Vișovan, *Considerații asupra sistemului popular de denominație personală la români și ucraineni*, în Ștefan Vișovan, *Studii și articole de onomastică*, Baia Mare, Editura Universității de Nord, 2007, p. 33–42.

⁸ Conform rezultatelor recensământului din 2021 (vezi <https://www.recensamantromania.ro/rezultate-rpl-2021/rezultate-definitive/>), doar 1443 de persoane (din 4171 de persoane înregistrate în comuna Rona de Sus) s-au declarat ucraineni, față de 3213 ucraineni declarați în 2011 (vezi <http://www.recensamantromania.ro/rezultate-2/>). Cunoscând realitatea din teren, considerăm că cifrele din 2021 nu sunt concludente, fie pentru că locuitorii de etnie ucraineană au ales, din diferite motive, să se declare români, fie deoarece, promovându-se autorecenzarea, localnicii nu au făcut diferența între naționalitate și etnie.

din spatele numelor din România și din diaspora. Abordarea noastră a fost una interdisciplinară, deoarece a necesitat implementarea metodelor tradiționale lingvistice descriptive și a celor statistice, pentru a se atinge o mai bună înțelegere a proceselor actuale și a modificărilor apărute în clasa numelor de persoană, în special a prenumelor.

980 persoane	
509 băieți	471 fete
1990–1999	2000–2021
389 persoane • 203 băieți • 186 fete	591 persoane • 306 băieți • 285 fete

Tabelul 1. Statistica persoanelor ale căror nume au fost analizate

Cele 980 de formule denominative înregistrate (vezi **Tabelul 1**) au fost grupate pe două perioade, în funcție de fluxul migrator și de natalitate: 1990–1999 (389 de persoane – 203 băieți, respectiv 186 fete), respectiv 2000–2021 (591 de persoane – 306 băieți, respectiv 285 fete). Trebuie precizat că analiza vizează antroponimia oficială, însă în localitate se folosește, în paralel, un sistem denominativ popular format din prenume în forma ucraineană dialectală/literară, hipocoristice, supranume, porecle.

3. Dinamica antroponimiei din localitatea Rona de Sus

3.1. Statistică

În urma cercetării, am identificat, pentru perioada 1990–1999, 80 de prenume masculine diferite, respectiv 91 feminine, iar pentru perioada 2000–2021, 158 de prenume masculine, respectiv 190 feminine, aspect relevant pentru revigorarea registrului onomastic din ultimul deceniu. Doar 44 dintre antroponimele masculine, respectiv 58 dintre cele feminine funcționează în ambelor perioade discutate.

Prenumele întâlnite, cu frecvențe diferite, în cele două perioade supuse analizei (vezi **Tabelul 2**) sunt cu precădere în variantă românească, fiind fie nume calendaristice/biblice, fie împrumuturi culte din latină/greacă sau diminutive/hipocoristice românești. Înlocuirea prenumelor ucrainene, originare, cu corespondentul românesc sau cu o variantă românească este cea mai frecventă și mai veche inovație, întâlnită și la alte comunități minoritare slave din România (de ex., lipovenii⁹). Astfel, sunt puțini copii născuți după 1990 care poartă, comparativ cu numele părinților lor, prenumele tradiționale sau hagianimele ucrainene.

⁹ Vezi Victor Vascenco, *Studii de antroponimie*, București, Editura Academiei Române, 1995, p. 139.

Prenume întâlnite în ambele perioade	
Masculine	Feminine
<ul style="list-style-type: none"> • Nume calendaristice/biblice: <i>Andrei, Constantin, Cristian, Daniel, Gabriel, Gheorghe, Ioan, Ion, Luca, Mihai, Nicolae, Paul, Ștefan, Valentin, Vasile;</i> • Împrumuturi culte din latină: <i>Adrian, Casian, Flavius, Iulian, Laurențiu, Liviu, Lucian, Marian, Marius, Ovidiu, Sebastian;</i> • Împrumuturi culte din greacă: <i>Alexandru, Narcis</i> sau din limbile slave: <i>Bogdan;</i> • Împrumuturi moderne din onomastica apuseană: <i>Alin, Robert;</i> • Nume slave: <i>Ivan;</i> • Diminutive și hipocoristice românești: <i>Cătălin, Cosmin, Dănuș, Dinu, Ghiță, Ionel, Ionuș, Nicu, Nicușor.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Nume calendaristice/biblice sau variante feminine ale unor hagionime: <i>Ana, Andreea, Cristina, Daniela, Elena, Gabriela, Ioana, Maria, Mihaela, Paula, Vasilica;</i> • Împrumuturi culte din latina: <i>Adriana, Bianca, Claudia, Diana, Florentina, Iuliana, Lavinia, Mariana, Valentina;</i> • Împrumuturi culte din greacă: <i>Alexandra, Elena, Lidia, Lucia, Narcisa</i> sau din limbile slave: <i>Larisa;</i> • Împrumuturi moderne din onomastica apuseană/orientală: <i>Adina, Alina, Carmen, Iasmina, Mirela, Ramona, Romina, Sabrina, Violeta;</i> • Nume slave: <i>Amina, Liuba, Miroslava, Natașa, Tania;</i> • Diminutive sau hipocoristice românești: <i>Anca, Angelica, Gina, Lenuța, Mădălina;</i> • Creații românești: <i>Crina, Lăcrimioara, Viorica.</i>

Tabelul 2. Prenume comune celor două perioade analizate

3.2. Prenume masculine

Vasile rămâne, până în prezent, cel mai frecvent prenume masculin în Rona de Sus (cu $F = 31$ în prima perioadă cercetată, respectiv cu $F = 46$ după 2000), urmat de alte nume calendaristice sau latiniste (vezi **Tabelul 3**). Stabilitatea prenumelui *Vasile* poate fi explicată și prin păstrarea tradiției, adică transmiterea numelui de la tată la copil, de unde și prezența prenumelor feminine *Vaselena* (1990–1999: $F = 5$, neînregistrat de noi după 2000), respectiv *Vasilica* (1990–1999: $F = 4$, 2000–2021: $F = 8$). De altfel, raportându-se la registrul antroponimic al localității Rona de Sus (incluzând aici atât numele adulților, cât și al copiilor), Ioan Herbil¹⁰ stabilește, pentru anul 2003, 7 prenume masculine cu frecvență ridicată, prima poziție fiind ocupată de *Vasile*, urmat de *Ioan, Gheorghe/Georghe, Mihai, Niculae/Nicolaie, Alexa, Niculai/Neculai*, aspect aproximativ constant, dacă ne referim doar la copiii născuți între anii 1990 și 1999.

¹⁰ Ioan Herbil, *Antroponimie oficială la ucrainenii maramureșeni*, Cluj-Napoca – București, Casa Cărții de Știință – Editura RCR Editorial, 2019, p. 302.

Frecvența (F)	1990-1999	2000-2020
≥ 30	1 <i>Vasile</i>	1 <i>Vasile</i>
29–10	9 <i>Ioan, Mihai, Gheorghe, Ion, Marius, Nicolae, Valentin, Adrian, Alexandru</i>	12 <i>Valentin, Marian, Adrian, Ioan, David, Nicolae, Alexandru, Cristian, Gheorghe, Fabian, Mihai, Sebastian</i>
9–2	19 <i>Marian, Cristian, Ionuț, Iulian, Cosmin, Florin, Alexa, Alin, Bogdan, Casian, Gabriel, Ilie, Nicușor, Cătălin, Claudiu, Daniel, Fedor, Nicu, Ștefan, Emilian, Lucian, Miroslav, Narcis, Paul, Serioja, Vladimir</i>	60 Ex.: <i>Andrei, Marius, Alex, Matei, Gabriel, Ion, Iulian, Denis, Florin, Nicolas, Robert, Damian, Laurențiu, Casian, Constantin, Darius, Ivan, Raul, Angel, Antonio, Alexa, Andi, Andres, Aris, Călin, Cristopher, Eduard, Edward, Erik, Ianis, Iura, Leonardo, Luca, Luis, Miguel, Narcis, Patrick, Sasha, Vlad</i>
= 1	44 Ex.: <i>Adelin, Andrei, Attila, Aurelian, Calman, Dănuț, Elisei, Ieremia, Ivan, Ivasec, Kosmin, Kristian, Laios, Laszlo, Leonid, Michael, Robert, Sebastian, Semen, Sorin, Vale, Victor, Volodia, Wiliam</i>	86 <i>Albert, Alessandro, Alexander, Andoni, Angelo, Angelos, Aron, Arthur, Benjamin, Bernard, Brian, Crinel, Cristi, Dario, Dorias, Dumitru, Emil, Fabrizio, Fănel, Filip, Flavius, Gabriele, Iacob, Ieroslav, Kolea, Maștei, Mario, Mateo, Pavlos, Rayan, Thomas, Veniamin</i>

Tabelul 3. Frecvența prenumelor masculine

După 2010, *David* a devenit o „modă” pe întreg teritoriul țării, aspect remarcabil și în localitatea anchetă. La acesta se adaugă un nume latinist „revigorat”, *Fabian*, care prinde teren în ultimii ani. Cu frecvență medie (sub 9 ocurențe) sau redusă (1 menționare) figurează, între 1990–1999, și numele slave (*Fedor, Ivasec, Miroslav, Semen, Serioja, Vladimir*), precum și diminutivele românești. Cu o singură menționare apar câteva nume maghiare (*Laszlo*), împrumuturi recente occidentale (*Wiliam*). În a doua perioadă, cu ≤ 9 ocurențe, se întâlnesc nume preluate din onomastica apuseană, numărul acestora fiind într-o continuă creștere.

3.3. Prenume feminine

Dacă în cazul prenumelor masculine, se remarcă o oarecare stabilitate pe primele poziții în ordinea frecvenței, situația antroponimelor feminine este diferită (vezi **Tabelul 4**), această subclasă fiind caracterizată printr-o mai mare varietate. În

2003, Herbil¹¹ identifică, în registrul antroponimic din Rona de Sus (reprezentând totalitatea numelor întâlnite în comună), 4 prenume feminine¹² cu frecvență foarte ridicată: *Maria/Marie, Ana, Vasalena/ Vaselena/ Vasilina/ Vaselina/ Vasilena/ Vasalina/Vaszalina/Vaszelena/Vaszalena* și *Mariana*. Dintre acestea trei ocupă primele poziții în ordinea frecvenței, în rândul copiilor născuți între anii 1990–1999, *Maria* și *Ana* fiind preferate și după anul 2000.

Frecvența (F)	1990-1999	2000-2020
≥ 30	----	1 <i>Maria</i>
20–10	9 <i>Mariana, Maria, Alexandra, Anca, Mihaela, Ana, Georgeta, Ionela, Larisa</i>	8 <i>Alexandra, Bianca, Denisa, Andreea, Nicoleta, Ana, Anamaria, Georgiana</i>
9–2	36 <i>Bianca, Cristina, Nicoleta, Valentina, Simona, Alina, Adina, Lavinia, Tania, Vaselena, Florentina, Iuliana, Mirela, Narcisa, Vasilica, Violeta, Diana, Gina, Ileana, Liuba, Loredana, Mădălina, Miroslava, Natașa, Adriana, Andreia, Claudia, Crina, Daniela, Gabriela, Irina, Lucia, Marioara, Paula, Romina, Viorica</i>	70 Ex.: <i>Vasilica, Daria, Delia, Diana, Melisa, Valentina, Camelia, Laura, Mariana, Narcisa, Sara, Sofîa, Alesia, Amelia, Amina, Giulia, Jessica, Marina, Maya, Patricia, Ramona, Selena, Alessia, Carla, Casandra, Elisa, Emily, Gianina, Melania, Miriam, Nicole, Paula, Raluca, Sorina, Tatiana</i>
= 1	46 Ex.: <i>Amina, Anamaria, Bicuța, Camelia, Carmen, Deusia, Elena, Elisabeta, Gheorghina, Iasomina, Izaura, Jeenia, Klaudia, Mikela, Oresia, Oxana, Sabrina, Sonia, Svetlana, Teodora, Veronica, Victoria</i>	111 <i>Adabeea, Albertina, Alice, Alisa, Alysia, Anabella, Anaiis, Anastasia, Antonia, Ariana, Armina, Ayna, Bryana, Cataleya, Chantal, Damiana, Ella, Emma, Eynora, Gelia, Giada, Givanna, Ivana, Jasmîna, Juana, Katia, Liuba, Ludmila, Luisana, Melly, Miroslava, Natacha, Natalca, Nikol, Pamela, Rahela, Rayana, Rebeca, Riana, Roxandra, Samina, Sanîta, Simina, Sophia, Tamara, Tania, Vanesa, Varvara</i>

Tabelul 4. Frecvența prenumelor feminine

¹¹ Vezi Ioan Herbil, *op. cit.*, p. 304.

¹² În clasificare se specifică „5 prenume cu frecvență foarte ridicată”, dar sunt menționate doar 4.

Dacă înainte de 2000, *Mariana* era prenumele feminin cu cea mai ridicată frecvență (19 ocurențe), urmat de *Maria* (16 menționări), după acest an, *Maria* este în topul preferințelor, fapt facilitat și de forma paneuropeană a numelui.

Denisa, prenume la modă după anul 2000, detronează prenume precum *Anca*, *Mariana*, care cad în desuetudine. *Georgiana*/*Giorgiana* înlocuiește prenumele *Georgeta*, acesta nemaifiind înregistrat după 2000. De asemenea, se constată sporirea împrumuturilor contemporane din Occident/Orient, multe neadaptate limbii române, dar și a prenumelor ucrainene/rusești, uneori întâlnite sub diferite forme grafice: *Natasha* – *Natalca* – *Natașa*.

3.4. Discuții

Înainte de 1990, prima opțiune antroponimică a părinților era reprezentată de numele hagiografice, urmate de cele biblice, slave¹³, chiar dacă se putea vorbi deja de o înnoire a registrului antroponimic prin preluarea unui număr însemnat de prenume slave moderne de la ucrainenii din dreapta Tisei¹⁴. Tradiția păstrării unui prenume în cadrul familiei este încă vie înainte de 1990, intrând ușor în umbră după această dată. După 2000, însă, odată cu accentuarea emigrației și cu dezvoltarea mass-mediei, numele românești (care, anterior, au fost alese în detrimentul numelui originar) sunt treptat înlocuite cu variante din alte limbi. Așadar, se remarcă scăderea numărului de prenumele ucrainene masculine și creșterea numărului celor occidentale, adaptate sau nu limbii române. Deși nu au frecvență ridicată, figurând de regulă cu mai puțin de 9 ocurențe, acestea șochează, însă, prin varietatea lor. În cazul prenumelor feminine, se observă, pe de-o parte, diversificarea numelor folosite și multitudinea formelor grafice și, pe de altă parte, creșterea numărului de prenume slave, înregistrate de noi, totuși, cu frecvențe mici.

Dacă comparăm analiză onomastică făcută pe antroponimia din Rona de Sus de Ștefan Vișovan¹⁵ pentru anii 1950–1970, respectiv cea efectuată de Ioan Herbil¹⁶ în sate ucrainene, printre care și Rona de Sus, cu referire la anul 2003, și cercetarea întreprinsă de noi constatăm că procesul de reducere a numărului de prenume slave utilizate și de înnoire a onomasticonului din Rona de Sus cu variante/forme/creații românești, apoi cu nume occidentale/orientale „la modă” sau creații inedite s-a intensificat odată cu accentuarea migrației și a influenței mass-mediei asupra societății. De exemplu, dintre cele 17 prenumele masculine ucrainene tradiționale sau moderne, notate de Herbil în 2003¹⁷, noi am înregistrat, în rândul copiii născuți după 2000, doar patru: *Ivan* (F = 4), *Maței* (F = 1), *Mihailo* (F = 1), *Veniamin* (F = 1). Situația e diferită în cazul prenumelor feminine. Herbil dă 35 de prenume

¹³ Vezi Bianca Daniela Pop, *Identitate antroponimică în comunitatea ucraineană*, în *Identitate și ideologie. Limba română în paradigmă contemporană*, Ofelia Ichim (coord.), Alina-Mihaela Bursuc, Marius-Radu Clim, Ofelia Ichim, Veronica Olariu, Ana-Maria Prisacaru, Ioana Repciuc (eds.), Iași, Institutul european, 2022, p. 231–241.

¹⁴ Vezi Ioan Herbil, *op. cit.*, p. 295–296, 348–351.

¹⁵ Ștefan Vișovan, *art. cit.*

¹⁶ Ioan Herbil, *op. cit.*

¹⁷ Pentru prenumele masculine și feminine incluse în această categorie, vezi Ioan Herbil, *op. cit.*, p. 348–351.

feminine ucrainene moderne sau tradiționale, dintre care 10 identificate și de noi: *Anna, Larisa, Liuba, Miroslava, Natalca, Natașa, Oresia, Tatiana, Varvara*. Cu excepția numelor *Larisa*, cu $F = 7$, și *Tatiana*, cu $F = 2$, celelalte au fost notate de noi cu o singură ocurență. Se impune să precizăm că este posibil ca datele oferite de Herbil să cuprindă și pe ce obținute de noi, cu atât mai mult cu cât aceste nume sunt înregistrate și de Herbil cu frecvențe mici: *Ivan* – 2 ocurențe, *Maștei* – 1, *Mihailo* – 1, *Veniamin* – 2 ocurențe ca prenume simplu + 1 compus; *Tatiana* – 1, *Varvara* – 1.

4. Modernizarea antroponimiei ucrainenilor

4.1. Originea prenumelor din Rona de Sus

Transpusă grafic (vezi **Figura 1**), originea antroponimelor reflectă, pe de-o parte, legătura dintre nume și tradiție și, pe de altă parte, rolul migrației și al mass-mediei în inovația antroponimică. Numărul mare al numelor calendaristice/biblice se poate explica și prin aplicarea principiului denominativ tradițional ucrainean: primul născut băiat primea numele tatălui, prima fată – numele mamei. Așa se explică și multitudinea prenumelor feminine create de la un hagianim masculin și frecvența diminutivelor și a hipocoristicelor, o variantă eficientă de a îmbina tradiția cu modernitatea. Astfel, se consideră că prenumele unui membru al familiei este păstrat, însă purtătorul se diferențiază de ceilalți membri și este individualizat.

Prenumele ucrainene/rusești (multe sunt preluate de la televiziunile rusești pe care le ascultă) sunt adaptate grafic limbii române și figurează atât ca prenume simple (*Iura, Ivan, Ivasec, Serioja; Liuba, Katia, Miroslava, Oresia, Oxana, Vaselena*), cât și în structuri compuse alături de un nume românesc (*Cristian Veniamin, Fedor Adrian, Fedor Ioan, Florin Miroslav, Ieroslav Vasile Paul, Ivan Gabriel, Ionuț Fedor, Marian Serioja, Vasile Miroslav, Vladimir Andrei, Volodea Nicolae; Alexandra Tania, Natalca Nicoleta, Tania Izaura Florentina, Svetlana Iuliana, Georgeta Miroslava*) sau de un împrumut occidental (*Ivan Nicolas, Patrick Sasha*).

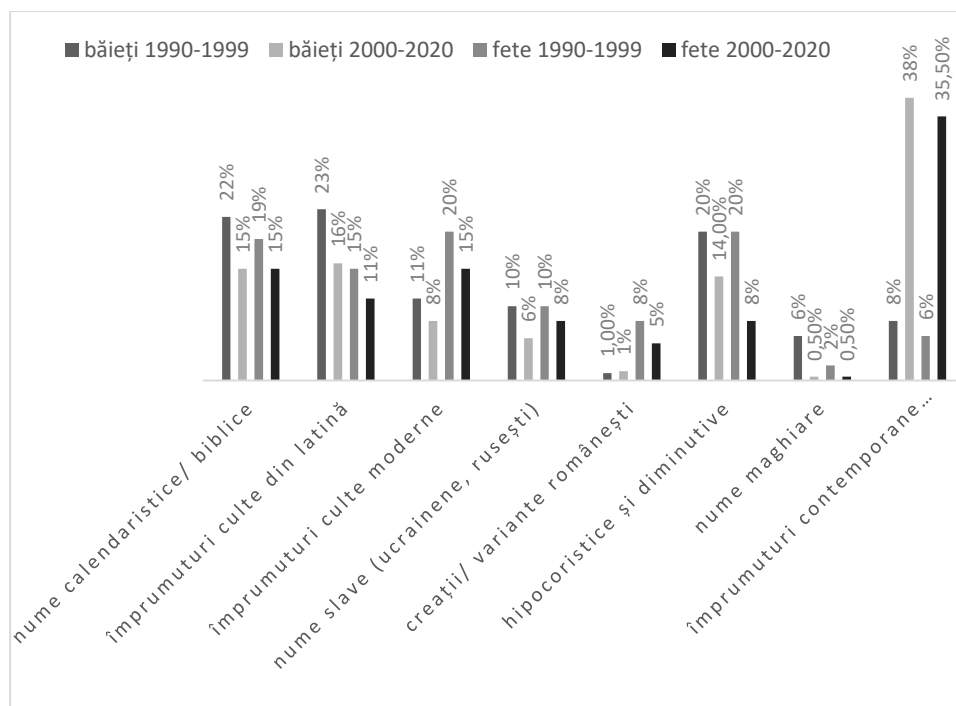

Figura 1. Originea antroponimelor

Împrumuturile recente din alte limbi sunt strâns legate de mișcarea populației, fiind întâlnite, inițial, în cadrul familiilor cu cel puțin un membru plecat din țară. Apoi, numele străine au fost preluate, prin imitație, de restul comunității. De asemenea, o altă sursă antroponimică este televiziunea. În anii 90, când televiziunea din România difuza pentru prima dată o telenovelă latino-americană, *Sclava Isaura*, în Rona de Sus apare prenumele iberic, ortografiat *Izaura*.

Analizând cele 151 de transcrieri ale certificatelor de naștere emise în străinătate, constatăm că emigranții fac alegeri antroponimice influențate de o serie de factori socioculturali, având în vedere integrarea mai ușoară a copilului în țara adoptivă și obținerea unor avantaje sociale prin intermediul numelui. Astfel, emigranții preferă, în special, prenume specifice țării de rezidență sau nume paneuropene. Locuitorii din Rona de Sus au emigrat, inițial, spre Grecia, apoi spre Occident (Franța, Germania, Italia), cei mai mulți fiind stabiliți în Spania. În acest context, antroponimia din Rona de Sus s-a îmbogățit cu prenume, precum: *Aris, Alis, Erik, Fobius, Ianis, Lican, Toisan, Yoir, Adabeea, Ayna, Chantal, Eynora, Gelia, Lisia, Marisa, Nikol, Selena* etc. Amintim aici împrumuturile contemporane:

- grecești: *Angelos, Gheorghios, Petros, Pavlos*;
- italiene: *Alessandro, Dario, Fabrizio, Gabriele, Leonardo, Mario, Mateo; Alessia, Antonia, Francesca, Giada, Giulia, Isabela, Jessica*;
- iberice: *Andres, Eduardo, Miguel; Anais, Juana, Izaura*;

- franceze: *Denis, Luis, Nicolas; Nicole;*
- englezești: *Alexander, Anthony, Arthur, Brian, Cristopher, Edward, Patrick, Thomas; Bryana, Emily, Emma, Evelyn.*

Oliviu Felecan¹⁸ stabilește ca prim factor în introducerea acestor nume în onomasticonul româno-ucrainean „the feeling of freedom people have gained after several decades of totalitarian regime and ideological constraints”, libertate care le dă posibilitatea părinților să călătorească și să muncească în alte țări, de unde, așa cum s-a văzut din exemplele de mai sus, au preluat nume, percepute ca deosebite, propagate apoi la nivelul întregului grup. Așa cum am mai spus, nu toate antroponimele prezentate se datorează mișcărilor de populație. Unele reflectă doar preferințele părinților în materie de muzică, film sport, fiind numele unor cântăreți, actori, sportivi etc. Acest fapt l-a determinat pe Ioan Herbil să definească procesul modernizării prenumelor ca „acordarea, cu o doză de *snobism*, a numelor de botez mai puțin frecvente sau exotice, având la bază criteriul estetic (și acesta interpretabil), care l-a înlocuit pe cel genealogic și calendaristic, unde un loc aparte îl ocupau numele hagiografice sau cele des întrebuițate”, având ca efect îmbogățirea registrului antroponimic, „dacă prenumele tradiționale se păstrează” sau sărăcirea treptată a acestuia, „dacă numele tradiționale dispar de tot, iar locul lor este luat de cele moderne”¹⁹.

4.2. Structura prenumelor

Numărul de prenume atribuite nou-născutului reprezintă un element de deschidere spre modernitate. Inovația antroponimică ține, în egală măsură, de structura numelor. Dacă în trecut, atât românii, cât și ucrainenii își botezau copiii cu un singur prenume, în ultimele decenii, sub influența limbilor apusene, aceștia recurg la două sau la trei prenume (în ultimii ani, numărul acestora fiind în creștere).

Dintre cele 980 de formule antroponimice înregistrate la copiii din Rona de Sus, născuți în intervalul 1990–2021, 340 sunt prenume simple, iar 640 sunt structuri compuse – duble sau triple (vezi **Tabelul 6**).

1990–2021	
640 prenume duble	
340 prenume simple	
1990–1999	2000–2021
216 prenume duble	425 prenume duble
173 prenume simple	166 prenume simple

Tabelul 6. Statistica prenumelor după structură

¹⁸ Oliviu Felecan, *Romanian–Ukrainian Connections in the Anthroponymy of the Northwestern part of Romania*, în *Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact, Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences, August 17–22 2008*, Wolfgang Ahrens, Sheila Embleton, André Lapierre (eds.), Toronto, Canada, York University, 2009, p. 404.

¹⁹ Ioan Herbil, *op. cit.*, p. 333.

Numărul prenumelor compuse a crescut vertiginos în ultimele decenii. Dacă în 2003²⁰, în antroponimia localității Rona de Sus (incluzând aici și numele vârstnicilor, părinților și pe cele ale copiilor) prenumele compuse ocupau doar 14,8%, acestea sunt predilecte în alegerile părinților după anul 2000, astfel încât 71,91% dintre copiii născuți după anul 2000 poartă prenume compuse.

În perioada 1990–1999, doar 38 de antroponime funcționează ca prenume simple masculine, respectiv 42 ca prenume simple feminine. Cele mai frecvente prenume masculine întâlnite ca nume simple sunt hagionimele *Vasile, Ioan, Mihai*. În cazul prenumelor feminine întâlnite ca nume simple în anii 1990–1999 se remarcă o mai mare varietate, fapt ce duce la scăderea frecvenței unui anumit nume. Astfel, cele mai uzuale nume sunt *Mariana*, respectiv hipocoristicul *Anca*.

Același aspect caracterizează și perioada 2000–2021. Diversificarea numelor întâlnite ca prenume simple determină un număr mai mic de ocurențe, un număr însemnat de prenume masculine și feminine fiind întâlnite o singură dată ca prenume simple (vezi **Tabelul 7**). În cazul antroponimelor masculine, cele mai frecvente sunt numele calendaristice/biblice *Vasile, David, Ioan*, alături de împrumutul cult din latină, *Valentin*. Ca prenume feminine simple, prima poziție este ocupată de patru nume care nu sunt în top în prima perioadă analizată: *Anamaria, Bianca, Nicoleta, Vasilica*.

Prenume simple		
	1990–1999	2000–2020
Masculine	38 Cele mai frecvente: <i>Vasile, Ioan, Mihai</i> (F ≥ 10)	50 Cele mai frecvente: <i>Vasile, David, Ioan, Valentin</i> (F ≥ 4)
Feminine	42 Cele mai frecvente: <i>Mariana, Anca</i> (F ≥ 4)	67 Cele mai frecvente: <i>Anamaria, Bianca, Nicoleta, Vasilica</i> (F = 4)

Tabelul 7. Cele mai frecvente prenume simple

În ceea ce privește structurile duble/triple, combinațiile sunt variate. În intervalul 1990–1999, prezența hagionimelor, respectiv a diminutivelor/hipocoristicilor în structuri duble este copleșitoare, în special în cazul prenumelor masculine. După anul 2000, apar combinații care includ variante românești (nume latiniste, hagionime, diminutive etc.) alături de nume străine sau doar împrumuturi contemporane în diferite stadii de bilingvism. Urmărind ambele perioade supuse analizei, constatăm că cele mai frecvențe combinații sunt:

- **două nume românești, dintre care (cel puțin) unul hagionim:** *Alexandru Nicolae, Gabriel Adrian, Gabriel Ioan, Gheorghe Alin, Gheorghe Narcis, Nicolae Ion, Vasile Daniel; Ana Simona, Maria Alina, Bianca Maria, Ileana Florica;*

- **nume românesc + nume străin (în special, occidental):** *Alexander Ciprian, Andres Marin, Antonio Ghiță, Bernard Valentin, Brian Ioan, Georges*

²⁰ Vezi Ioan Herbil, *op. cit.*, p. 314.

Matei, Nicolas Georgian, Rayan Marian; Anaïs Gabriela, Andra Nikol, Francesca Lavinia, Giada Daniela, Jessica Maria Emily;

- **nume ucrainean + nume românesc:** *Cristian Veniamin, Fedor Adrian, Fedor Ioan, Ieroslav Vasile Paul, Vasile Miroslov, Volodia Nicolae; Bianca Tania, Dana Vaselena, Georgeta Miroslava, Natașa Irina, Natalca Nicoleta, Svetlana Iuliana, Vasilica Miroslava;*

- **nume ucrainean + nume străin:** *Arthur Kolea, Patrick Sasha;*

- **două nume străine:** *Angelors Pavlos, Gheorghios Erik, Mario Alessandro; Alessia Givanna, Cataleya Nicole, Emma Anabella, Luisana Juana.*

În mod ciudat, nu am întâlnit formule denominative care să conțină în structura lor doar prenume ucrainene, așa cum este cazul prenumelui maghiar compus *Attila Laszlo*. Explicația poate consta în faptul că hagianimele ucrainene au fost înlocuite înainte de 1990 cu corespondentul lor românesc, astfel încât dacă nou-născutul primește numele tatălui el va avea, așadar, cel puțin un prenume românesc. De asemenea, în rândul familiilor plecate din România, dar care și-au înregistrat/botezat copiii în localitatea natală, se constată tendința de a alătura un nume românesc unui nume occidental sau de a opta pentru împrumuturi moderne adaptate limbii române ori nume paneuropene. Păstrarea numelui românesc în structuri bilingve este în strânsă legătură cu numele unui membru al familiei, dar și cu dorința de a nu rupe în totalitate rădăcinile românești. În egală măsură, preferința pentru numele străine se explică prin intenția de a facilita integrarea copiilor în țara adoptivă, de a proiecta un viitor frumos pentru nou-născut. Numele străine în rândul rutenilor non-migranți au apărut prin imitație, ca urmare a dorinței de diferențiere. În general, părinții caută nume noi, neobișnuite pentru individualizarea și diferențierea copiilor. Astfel, în prezent în România nu se poate face o diferențiere antroponimică în funcție de statutul sau de mediul social.

5. Concluzii

Analiza datelor colectate evidențiază o evoluție treptată de la antroponimia tradițională ucraineană, inițial, la numele de persoane specifice comunității românești și, în prezent, la un nou repertoriu onomastic, oarecum străin normelor sociale și tradiționale ale locuitorilor din Rona de Sus, dar devenit un stereotip în rândul românilor din țară și din diasporă. Ultimele două decenii, caracterizate prin intensificarea migrației, au dus la schimbări antroponimice majore, în strânsă legătură cu evenimentele sociopolitice, mișcările de populație, perceperea alterității, construcția propriei identități, proiectarea unui status social prin nume pentru copil etc. În acest context, antroponimia ucrainenilor din Rona de Sus se supune tendințelor din România: renunțarea treptată la hagianimele românești/ ucrainene și preluarea corespondentelor lor din limbi occidentale, alegerea numelor străine, creșterea numărului de prenume.

Din perspectivă diacronică, se remarcă un anumit tipar antroponimic, specific fiecărei etape temporale, precum și dinamica numelor de persoană, care dispar cu ușurință, dar se pot împrumuta și adapta la fel de repede.

Bibliografie

- ABUBAKARI, Hasiyatu, *Personal names in Kusaal: A sociolinguistic analysis*, în „Language & Communication”, 75 (2020), p. 21–35.
- AINIALA, Terhi, Minna Saarelma and Paula Sjöblom, *Names in focus. An Introduction to Finnish Onomastics*. Translated by Leonard Pearl, Helsinki, Finnish Literature Society, 2016.
- ALDRIN, Emilia, *Choosing a name = Choosing identity? Towards a theoretical framework*, în *Names in daily life. Proceedings of the XXIV International Congress of Onomastic Sciences*, Joan Tort i Donada, Montserrat Montagut i Montagut (eds.), Barcelona, Generalitat de Catalunya, 2014, p. 392–401.
- ALDRIN, Emilia, *Creating identities through the choice of first names*, în *Socio-onomastics: The pragmatics of names*, T. Ainiala și J. Östman (eds.), Amsterdam, John Benjamins, 2017, p. 45–68.
- FELECAN, Oliviu, *Antroponimia maramureșeană – între tradiție și modernitate*, în *Confluente lingvistice și filologice. Omagiu profesorului Nicolae Felecan la împlinirea a 70 de ani*, Oliviu Felecan, Daiana Felecan (eds.), Cluj-Napoca, Mega, 2011, p. 395–410.
- FELECAN, Oliviu, *Romanian – Ukrainian Connections in the Anthroponymy of the Northwestern part of Romania*, în *Names in Multi-Lingual, Multi-Cultural and Multi-Ethnic Contact. Proceedings of the 23rd International Congress of Onomastic Sciences, August 17–22 2008*, Wolfgang Ahrens, Sheila Embleton, André Lapierre (eds.), Toronto, Canada, York University, 2009, p. 399–407.
- FERNÁNDEZ JUNCAL, Carmen, *Evolution of anthroponyms in an area of linguistic transition: A socio-onomastic study*, în „Names”, 66 (2), 2018, p. 85–95.
- HERBIL, Ioan, *Antroponimie oficială la ucrainenii maramureșeni*, Cluj-Napoca – București, Casa Cărții de Știință – Editura RCR Editorial, 2019.
- MIHALI, Adelina Emilia Mihali, *Note de antroponimie. Localitatea Budești, jud. Maramureș*, în *Cultură și civilizație în Maramureș*, vol. XIII, Simion Iuga (coord.), Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2023, p. 239–251.
- MIHALI, Adelina Emilia, *Changements anthroponymiques et migration : la commune de Certeze, au nord-ouest de la Roumanie*, în „Onoma”, 56 (2021), p. 87–149.
- MIHALI, Adelina Emilia, *Dinamica antroponimiei în contextul migrației: Borșa, jud. Maramureș, România*, în *Name and Naming. Proceedings of the Fifth International Conference on Onomastics: Multiculturalism in Onomastics, Baia Mare, September 3–5, 2019*, Oliviu Felecan, Alina Bugheșiu (eds.), Cluj-Napoca, Mega, 2022, p. 197–212.
- MIHALI, Adelina Emilia, *Influences italiennes dans l'antroponymie de la localité de Borșa (dép. de Maramureș, Roumanie)*, în *Actes du XXIXe Congrès international de linguistique et de philologie romanes (Copenhague, 1-6 juillet 2019)*. Volume 1. Lene Schøsler, Juhani Härmä (éds.) avec la collaboration de J. Lindschouw, Strasbourg, Société de Linguistique Romane / Éditions de linguistique et de philologie, 2021, p. 669–680.
- POP, Bianca Daniela, *Identitate antroponimică în comunitatea ucraineană*, în *Identitate și ideologie. Limba română în paradigmă contemporană*, Ofelia Ichim (coord.), Alina-Mihaela Bursuc, Marius-Radu Clim, Ofelia Ichim, Veronica Olariu, Ana-Maria Prisacaru, Ioana Repciuc (eds.), Iași, Institutul european, 2022, p. 231–241.

- SEMENIUC, Sorin Cristian, *Pragmatism în numirea copiilor, pe fondul migrației, în Cultură și identitate românească - Tendințe actuale și reflectarea lor în diaspora*, Ofelia Ichim, Luminița Botoșineanu, Daniela Butnaru, Marius-Radu Clim, Florin-Teodor Olariu și Elena Tamba (eds.), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013.
- SUCIU, Coriolan, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, vol. II, [București], Editura Republicii Socialiste România, 1968.
- TOMESCU, Domnița, *Dinamica denominației personale primare în antroponimia actuală, în Cercetări lingvistice. Omagiu doamnei profesoare Adriana Stoichițoiu Ichim*, D. V. Topală (ed.), Craiova, Editura Sitech, 2017, p. 292–309.
- TROPLINI (ABDURAHMANI), Edlira, *Anthroponyms as (conventional or unconventional) parts in the development of language, în Proceedings of the Third International Conference on Onomastics “Name and Naming” Conventional/ Unconventional in Onomastics, Baia Mare, September 1–3, 2015*, Oliviu Felecan (ed.), Cluj-Napoca, Editura Mega, Editura Argonaut, 2015, p. 376–385.
- VASCENCO, Victor, *Studii de antroponimie*, București, Editura Academiei Române, 1995.
- VIȘOVAN, Ștefan, *Considerații asupra sistemului popular de denominație personală la români și ucraineni, în Ștefan Vișovan, Studii și articole de onomastică*, Baia Mare, Editura Universității de Nord, 2007, p. 33–42.